

גורם אחראי:

יועץ משפטי

פקודת נציבות

בתוקף מתאריך: 1.5.01

פרק: 04 - אסירים

ת' עדכון אחרון: 1.11.04

מס' הפקודה: 04.31.00

עתירות אסירים

הגדרות

1. בפקודה זו:

א. "אסיר" - לרבות עציר.

ב. "היועץ המשפטי" - היועץ המשפטי לשירות בתי הסוהר, לרבות העוזר ליועץ המשפטי (עתירות ותלונות).

ג. "המנהל" - מנהל ב/ס, לרבות מי שממלא אותה שעה את מקומו.

ד. "הפרקליטות" - פרקליטות המדינה או פרקליטות המחוז הנוגעת בדבר לפי הענין.

הבסיס החוקי

2. א. בסימן ח' 1 לפקודת בתי הסוהר (נוסח חדש) התשל"ב - 1971, נקבע

בדלקמן:

"עתירה" -

א.62 (א) אסיר רשאי להגיש לבית המשפט המחוזי שבאיזור שיפוטו נמצא בית הסוהר שבו הוא מוחזק (להלן בסימן זה - בית משפט) עתירה נגד רשויות המדינה ואנשים הממלאים תפקידים על פי דין בכל הנוגע למאסרו או מעצרו (להלן בסימן זה - עתירה).

(ב) בית המשפט ידון בשופט אחד שיקבע נשיא בית המשפט לענין זה, אולם בעתירות נגד ועדת השחרורים שהוקמה לפי חוק העונשין, התשל"ז - 1977 ידון בשלושה.

"סמכות" -

א.62 ב. בית המשפט מוסמך ליתן בקשר לעתירה צווים לרשויות המדינה ולאנשים הממלאים תפקידים על פי דין לעשות מעשה או להימנע מעשות מעשה במילוי תפקידיהם כדין.

"ערעור" -

א.62 ג. החלטת בית המשפט בעתירה ניתנת לעירעור לפני בית המשפט העליון אם נתקבלה רשות לכך מבית המשפט או מאת שופט בית המשפט העליון.

"שמירת סמכות"

62. אין האמור בסימן זה גורע מסמכותו של בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, לפי סעיף 7(ב)(1) לחוק בתי המשפט התשי"ז-1957.

ב. **בתקנות סדרי דין (עתירות אסירים), התש"ם-1980 נקבע כדלקמן:**

הגדרות-

בתקנות אלה -

"עתירה" - עתירת אסיר לפי סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר (נוסח חדש) התשל"ב - 1971.

"בית המשפט" - בית המשפט המחוזי שבאזור שיפוטו נמצא בית הסוהר שבו מוחזק העותר.

"הגשת עתירה" -

(א) עתירה תוגש לבית המשפט בכתב, במספר עותקים מספיק בשביל בית המשפט וכל המשיבים, ויפורטו בה מספר זהותו של העותר והנימוקים עליהם היא מתבססת.

(ב) לעתירה יצורף תצהיר לאימות העובדות המשמשות לה יסוד.

"ישיבות בית המשפט" -

(א) בית המשפט רשאי לשבת לדין בעניין העתירה, כולה או מקצתה, בבית הסוהר שבו מוחזק העותר, אם ראה לעשות כן למען הצדק או למען יעילות הדיון.

(ב) אדם המבקש להיות נוכח בישיבת בית המשפט המתקיימת בבית הסוהר יודיע על כך להנהלת בית הסוהר, בכתב או בטלפון לפחות יום אחד לפני מועד הדיון.

(ג) היה המבקש כאמור אסיר פלילי בעבר, יבחן האם יש יסוד סביר לחשד שאותו אדם ינסה להעביר מידע בין עבריינים או לפגיעה אחרת בבטחון או בסדר הטוב והמשמעת בבית הסוהר.

(ד) נמצא שיש יסוד סביר לחשד כאמור בסעיף קטן (ג), יקבעו סדרי הבטחון והליווי הדרושים כדי למנוע אפשרות של מגע בין אותו אדם לבין אסירים אחרים.

(ה) האמור בסעיפים קטנים (ג) ו-(ד) יחול גם לגבי מבקש שלא היה אסיר לשעבר ולגביו קיים יסוד סביר לחשד כי ינסה להעביר מידע בין עבריינים או לפגיעה אחרת בבטחון או בסדר הטוב ובמשמעת בבית הסוהר.

(ו) בכל מקרה מודגש כי אין למנוע כניסת אדם המשמש עורך דינו של האסיר העותר או מתמחהו של אותו עורך דין או של אדם שהוזמן מטעם בית המשפט לשיבה.

(ז) סבר מנהל בית הסוהר כי נוכחותו של המבקש באולם הדיונים תרתיע עד מלהעיד עדות חופשית או מלהעיד בכלל, יפנה באמצעות הפרקליט המייצג את המדינה באותה עתירה לשופט היושב בדן בבקשה להורות על הרחקתו של אותו אדם בהתאם להוראות סעיף 69(ב) לחוק.

(ח) היה המנהל סבור, כי נוכחותו של אדם, שאינו בעל דין, עלולה לפגוע בבטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה או במוסר או בעניינו של אסיר קטין או שהיא עלולה להרתיע עד להעיד עדות חופשית או מלהעיד בכלל או שהדין הוא בענייני אישות - יפנה לשופט, באמצעות הפרקליט המשמש בא כוח המדינה, בבקשה לקיים הדיון בדלתיים סגורות בהתאם לסעיף 68(ב) לחוק.

(ט) לא יצלם אדם באולם הדיונים ולא יפרסם תצלום כזה אלא ברשות מנהל בית הסוהר ובהסכמת בית המשפט. לא תורשה הכנסת מכשיר הקלטה לאולם ע"י מבקש שאיננו עיתונאי הבא לסקר הדיון במסגרת תפקידו. במקרה שכזה, תתואם הכנסת מכשיר ההקלטה מראש עם דובר השירות. ההקלטה בעת הדיון לא תבוצע אלא בהסכמת השופט.

(י) התנהג המבקש עם הגעתו לשערי בית הסוהר או לאחר מכן בדרך של אלימות או איומים או בדרך פרועה או מבישה - יורה המנהל על מניעת כניסתו לבית הסוהר, ואם נכנס יורה על הרחקתו וידווח על כך לשופט.

(יא) כל מי שנכנס לתחום בית הסוהר כדי להיות נוכח בדיון כאמור כפוף לכל כללי הכניסה והחיפוש המחייבים באותו בית סוהר (הזדהות, רישום פרטים, חיפוש, אי הכנסת חפצים אסורים, וכיוצא באלה).

משעת כניסתו ועד צאתו ילווה אותו אדם בידי סוהר בהתאם להנחיות הנהלת בית הסוהר.

(יב) על כל נכנס כאמור חלה חובת ציות להוראות הסוהרים וכללי בית הסוהר הנוגעים למבקרים כל זמן שהותו בתחום בית הסוהר, לרבות באולם שבו נערכת ישיבת בית המשפט.

(יג) התעורר ספק לגבי דרך הפעלת פקודה זו במקרה מסויים, יפנה מנהל בית הסוהר ליועץ המשפטי לשב"ס לקבלת הנחיות, במקרה שהעניין דורש הכרעה מיידית ובא-כוח המדינה נוכח במקום, יפנה אליו המנהל לשם קבלת הנחיות.

(יד) כל מנהל בית סוהר, שבתחום בית הסוהר שעליו הוא מופקד מתקיימות ישיבות בית משפט, יפרסם פקודה מקומית המפרטת סדרי ביצועה של פקודה זו באותו בית סוהר.

- העתירה תישמע במעמד העותר והמישב או באי כוחם במועד שקבע בית המשפט, ורשאי בית המשפט לצוות על המשיב להשיב תשובה בכתב, בלווית תצהיר או בלעדיו תוך זמן שיורה בית המשפט.

- תשובה בכתב תהיה במספר עותקים מספיק בשביל בית המשפט וכל העותרים.

"צווי ביניים"

השופט או - כאשר בית המשפט דן בשלושה - אב בית הדין, רשאי לתת צווי ביניים, לבטלם או לשנותם, כפי שיראה לו בנסיבות הענין.

"סדר דין באין הוראות"

בכל ענין של סדר דין שלא נקבע בתקנות אלה, ידון בית המשפט בדרך הנראית לו מועילה ביותר להכרעה צודקת ומהירה.

"רשות ערעור וערעור"

(א) בקשת רשות לערער על החלטת בית המשפט תוגש לבית המשפט העליון תוך 15 ימים מיום ההחלטה אם ניתנה בפני העותר, או מהיום שהומצאה לו ההחלטה אם ניתנה שלא בפניו.

(ב) הבקשה תוגש בכתב, במספר עותקים כאמור בתקנה 2(א) ויפורטו בה הנימוקים שעליהם היא מתבססת.

(ג) הוגשה הבקשה לבית המשפט העליון, רשאי הוא לדון בה כאילו ניתנה הרשות והוגש הערעור.

(ד) בית המשפט העליון רשאי להחליט בערעור על פי סיכומים בכתב גם בלא טענות שבעל פה.

ג. תקנת 24ב. לתקנות בתי הסוהר, התשל"ח 1978-, מורה כדלקמן:

"העברת עתירות אסירים"-

24ב. מנהל בית הסוהר יעביר, ללא דיחוי, לתעודתה עתירת אסיר שהוגשה לבית משפט מחוזי או לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק.

מטרת הפקודה 3. מטרת הפקודה לפרט תהליכי הגשת עתירות אסירים והטיפול בהן ברמת בית הסוהר, המחוז ורמת מטה השירות.

הזכות להגיש עתירה והפנייה לבית-משפט המתאים 4. א. כל אסיר רשאי להגיש עתירה בכל ענין הנוגע למאסרו או למעצרו (הכוונה לתנאי המאסר או המעצר וסדריהם, החלטות ועדות השחרורים, טיפול הפרקליטות או המשטרה בתיקים תלויים ועומדים וכיוצא באלה עניינים שיש להם נגיעה ישירה למאסרו או למעצרו של האסיר).

עתירה כזו תוגש לבית המשפט המחוזי שבאיזור שיפוטו נמצא בית הסוהר שבו מוחזק האסיר בעת הגשת העתירה.

ב. כל אסיר רשאי להגיש עתירה שאינה נוגעת למאסרו או למעצרו (כגון: עתירה נגד המוסד לביטוח לאומי וכדומה). עתירה כזו תוגש לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק.

ג. עתירה על מעצר או מאסר בלתי חוקי ("הביאס קורפוס") תוגש לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק.

ד. הועבר אסיר לאחר הגשת עתירתו לבית סוהר אחר, יועבר הטיפול בעתירה לבית המשפט שבאיזור שיפוטו נמצא בית הסוהר אליו הועבר, אלא אם הורה ביהמ"ש אחרת, ובלבד שלא יועבר הטיפול בעתירה כאמור יותר מפעם אחת.

קצין העתירות המחוזי יודיע לפרקליטות המחוז כי האסיר הועבר לבית סוהר אחר.

ה. ככלל, עתירת אסיר המוחזק במג"ן תוגש לבית המשפט המחוזי שבאיזור שיפוטו נמצא בית הסוהר שאליו שייך האסיר (ושממנו הועבר למג"ן). אולם אם העתירה נוגעת למג"ן (תנאי החזקתו, הטיפול בו וכדומה) או לבית סוהר איילון - היא תוגש לבית המשפט המחוזי בת"א.

העברת העתירה לבית משפט לא מתאים 5. א. במקרה שבית המשפט המצויין בעתירה אינו בית המשפט המתאים, יבהיר זאת סגן המנהל לאסיר ויציין בפניו את בית המשפט המתאים שאליו יש להגיש את העתירה.

ב. סירב אסיר להגיש העתירה לבית המשפט המתאים, על אף ההסבר שקיבל כאמור בסעיף קטן א., יש להעביר העתירה לאותו בית משפט שצויין בה.

במקרה כזה יציין סגן המנהל במכתב הלוואי (ראה להלן) כי הוסבר לאסיר לאיזה בית משפט היה עליו להגיש את העתירה, אך למרות ההסבר עמד האסיר על כך שהעתירה תוגש לאותו בית המשפט שצויין בה.

העברת העתירה לתעודתה

6. א. העתירה תוגש ב- 6 עותקים אשר ימסרו על ידי האסיר למנהל האגף. מנהל האגף יאשר לאסיר בחתימת ידו כי קיבל העתירה ויעבירה ללא דיחוי לסגן מנהל בית הסוהר. עותק העתירה בצירוף המסמכים המפורטים בסעיף 8 להלן, יועברו ללא דיחוי, וזאת בתוך 48 שעות, במישרין מבית הסוהר אל מזכירות בית המשפט המתאים. אם הוגשה העתירה ביום חמישי או בערב חג, תועבר העתירה אל מזכירות בית המשפט המתאים בתוך 48 שעות מיום העבודה הראשון שלאחר מכן.

משלוח העתירה ייעשה בדואר רשום, קבלת הדואר תצורף להעתק מכתב הלוואי ואלה יתויקו בתיקו המינהלי של האסיר. עתירות המעלות נושאים דחופים ונוקבות במועדי אירועים דחופים, תועברנה למזכירות בית משפט מבית הסוהר באמצעות פקס.

ב. דמי משלוח העתירה כאמור יהיו על חשבונו של האסיר וינוכו מפקדונו.

ג. במקרים שאין לאסיר כל אמצעים ואין לו משפחה תומכת, ימומנו דמי משלוח העתירה על ידי שירות בתי הסוהר.

אגרת בית משפט

7. א. על העתירה המוגשת לבית המשפט, למעט עתירה לבית המשפט העליון למתן צו "הביאס קורפוס", הוטלה חובת תשלום אגרה. סכום האגרה ינוכה מפקדונו של העותר לאחר שיוסבר לו כי הדבר נעשה בהתאם לתקנות בית משפט (אגרות), התשמ"ח – 1987.

ב. אגרה לבית משפט מחוזי תיגבה ע"י חיוב חשבונו של האסיר וזיכוייה של חשבות שב"ס. חשב השירות יעביר מידי חודש את כל הסכומים שגבה לחשב הכללי לזכות בתי המשפט, לעותר יינתן הסבר כמפורט בסעיף א. לעיל.

ג. בעת הגשת בקשת רשות לערער על החלטת בית המשפט המחוזי בעתירת אסיר - יש לגבות את האגרה בדרך שבה נגבית אגרה בעד עתירה לבית משפט מחוזי (ראה סעיף ב.) לאסיר יינתן הסבר כאמור בסעיף א. לעיל.

ד. סכום האגרה בעת הגשת עתירה לבית משפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, הוא בסכום שנקבע בהתאם לתקנות בית משפט. אולם לעתירה המוגשת לבית המשפט העליון לא תצורף האגרה אלא במועד מאוחר יותר, אם וכאשר הדבר ידרש על ידי מזכירות בית המשפט העליון. סכום האגרה ינוכה מפקדונו של האסיר לאחר מתן הסבר כאמור בסעיף א לעיל.

ה. אם הדיון בעתירה, או בערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בעתירה, הסתיים לפי בקשת האסיר העותר לפני יום שמיעת העתירה או הערעור לגופם במעמד הצדדים - רשאי בית המשפט לצוות על החזרת האגרה לאסיר.

8. החומר בקשר לעתירה המועבר לבית המשפט יכלול:-

**העתירה והחומר
המצורף אליה**

א. עתירת האסיר - במקורה.

ב. טופס פרטי האסיר ממערכת "צוהר".

ג. תצהיר לאימות העתירה שעליו יחתום האסיר בפני סגן המנהל וכן יחתום עליו סגן המנהל לאחר שהזהיר את האסיר בהתאם לסמכותו לפי סעיף 15(ב)(6) לפקודת הראיות (נוסח חדש), התשל"ב1971-.

ד. במקרה שהאסיר מבקש פטור מתשלום האגרה, יצורף לבקשתו צילום כרטיס כספי האסיר. גזבר בית הסוהר במידת הצורך יצרף מזכר ובו פירוט כספים השייכים לאסיר ו/או עומדים להגיע לאסיר ואשר אינם מוצאים ביטויים בכרטיס כספי האסיר.

9. בד בבד עם משלוח העתירה והמסמכים המצורפים כאמור, יועברו המסמכים כדלקמן אל קצין העתירות המחוזי:

**העברת החומר
הנוגע לעתירה
למחוז**

א. העתק אחד של העתירה.

ב. העתק אחד של מכתב הלוואי שנשלח לבית המשפט.

ג. תגובת סגן המנהל והערותיו לעתירה ככל שהיא נוגעת, כולה או מקצתה לבית הסוהר שבו מוחזק האסיר. התגובה תיערך על פי ההנחיות המפורטות בסעיף 10 להלן.

10. א. במקביל לשליחת העתירה והמסמכים המצורפים לה לבית המשפט, יערוך מנהל האגף ברור ראשוני בניסיון לפתור הבעיה המועלית בעתירה וזאת בתוך פרק זמן סביר.

**הנחיות לטיפול
בעתירה והכנת
תגובת ב/ס**

ב. במידה ולא נפתרה בעיית האסיר, יובא האסיר בפני סגן מנהל בית הסוהר אשר יראיינו וינסה למצוא פתרון לבעיה המועלית בעתירה במסגרת בית הסוהר.

ג. היה ונמצא פתרון, יודיע על כך סגן מנהל בית הסוהר לקצין העתירות המחוזי אשר יעביר הודעה בהתאם לבית המשפט באמצעות הפרקליטות.

ד. היה ולא נמצא פתרון, יגיב סגן מנהל בית הסוהר לכל הטענות המועלות בעתירה ויצרף מסמכים רלוונטיים וזאת לאחר שיקבל התייחסותם של כל הגורמים הרלוונטיים לעתירה. התגובה תועבר בהקדם האפשרי ולא יאוחר מ-14 ימים.

**העברת העתקים
ממסמכי העתירה
ליחידות אחרות**

11. א. כאשר העתירה כוללת טענות הנוגעות ליחידה אחרת בשירות (כגון: בית סוהר אחר, מחלקת הרפואה וכדומה) יעביר סגן המנהל במישרין לאותה היחידה העתק מהעתירה בצירוף מכתב המסב תשומת לב מנהל היחידה לטענות המתייחסות ליחידתו. העתק ממכתב זה יישלח לקצין העתירות המחוזי.

ב. היחידה שקיבלה העתק העתירה כאמור, תעביר ללא דיחוי את תגובתה לקצין העתירות המחוזי.

**איסור פגיעה
בזכות לעתור**

12. א. איש שירות לא יעשה דבר שיש בו כדי למנוע, לעכב או להפריע בהגשת עתירה לבית משפט, בהעברתה או בטיפול ובדיון בה. אין להפעיל לחץ מכל סוג על אסיר, במישרין או בעקיפין, כדי שיבטל את עתירתו.

חל איסור להעביר אסיר מב/ס למשנהו בשל הגשת עתירה, אולם באם נשוא העתירה הינה בקשת אסיר לעבור לב/ס אחר וניתן להענות לבקשתו – לא יחול האיסור.

ב. ביקש האסיר לבטל עתירה שהגיש, תועבר בקשתו בכתב, ללא דיחוי לקצין העתירות המחוזי.

**הטיפול בעתירה
במטה ובמחוז**

13. א. נתקבלו העתק מעתירת האסיר ותגובת סגן המנהל אצל קצין העתירות המחוזי, תרשם העתירה ביומן העתירות או תיקלד במערכת העתירות הממוחשבת.

ב. קצין העתירות המחוזי יבדוק את תוכן העתירה ותגובת היחידה ויגבש תשובה לפרקליטות המחוז.

ג. מצא קצין העתירות המחוזי כי ניתן לפתור הבעיה העולה בעתירת האסיר בהליך פנימי, יפעל לפתרון הבעיה מול הגורמים הרלוונטיים וייעזר בסגן מפקד המחוז ו/או עוזר היועמ"ש לענייני עתירות.

ד. עם קבלת העתירה מבית המשפט, תוך ציון מועד לדיון/תגובה, יבדוק קצין העתירות המחוזי בשנית את התגובה ויעדכנה במידת הצורך.

ה. במידה ומדובר בעתירה המעלה נושא עקרוני או עתירה שיש בה השלכות מערכתיות ו/או כזו המוגשת ע"י אסירים "מיוחדים" (אסירי יעד, אסירי הפרדה ארצית וכדומה) תועבר העתירה לעוזר היועץ המשפטי לענייני עתירות, להכנת התגובה.

ו. עתירה אשר לדעת היועץ המשפטי נוגעת לעניין בעל חשיבות, תובא לידיעת הנציב וסגן הנציב.

ז. סגן מפקד המחוז יפקח על הטיפול בעתירות האסירים במסגרת המחוז ובאחריותו לוודא כי תגובות היחידות לקצין העתירות המחוזי ניתנות במועדן וכוללות את כל הפרטים הנספחים הרלוונטיים וכי התגובות הינן אמיןות ומלאות ולאחר שבוצעו כל הבדיקות הנחוצות בעניינן.

**הטיפול בעתירה
בלשכת היועמ"ש**

14. א. קציני העתירות המחוזיים כפופים מקצועית ליועמ"ש.

ב. עוזר היועמ"ש לענייני עתירות ינחה את קציני העתירות המחוזיים באופן שוטף, ויבצע בקרה על הטיפול בעתירות ע"י קציני העתירות.

ג. עוזר היועמ"ש לענייני עתירות אחראי בין השאר על:

(1) הטיפול בעתירות של אסירים מיוחדים כמפורט בסעיף 13. ה. לעיל.

(2) הטיפול בעתירות המעלות שאלות עקרוניות וכלל מערכתיות.

(3) הקשר עם הפרקליטות המחוז ופרקליטות המדינה.

(4) הטיפול בהגשת בקשות רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי וכן נוכחות בדיון בבית המשפט העליון.

(5) יוודא אחידות בטיפול ובתגובות בכלל המחוזות.

ד. היועמ"ש יקבל מקציני העתירות המחוזיים דיווחים חודשיים, רבעוניים, ושנתיים על הטיפול בעתירות.

ה. היועמ"ש יפיץ החלטות עקרוניות לידיעת הפיקוד והמטפלים בנושא.

ו. היועמ"ש יעדכן את הספ"כ בנושאים בעלי חשיבות וכן יעדכן באופן פרטני את הנציב וסגן הנציב.

**הדיון בעתירה
ותוצאותיה**

15. א. קצין העתירות המחוזי יהיה נוכח בעת הדיון בעתירת האסיר, אלא אם כן קבע היועמ"ש אחרת.

ב. קצין העתירות יעביר ללא דיחוי החלטות בית המשפט לגורמים הרלוונטיים לשם ביצוען. כמו-כן, יעביר העתק מההחלטות העקרוניות לעזור היועץ המשפטי לענייני עתירות לסממ"ז.

ג. קצין העתירות המחוזי יעקוב אחר ביצוע החלטות בית המשפט.

ד. קצין העתירות המחוזי יהיה אחראי להקלדת תוצאות הדיון בעתירה.

16. ככלל, לא יינקטו צעדים כלשהם נגד אסיר שעתירתו נדחתה זולת אם הורה בית המשפט אחרת.

**איסור הענשת
אסיר שעתירתו
נדחתה**

17. במטה - יועץ משפטי.

גורם ביצוע

במחוז - סגן מפקד המחוז וקצין העתירות המחוזי.

בבית הסוהר - סגן מנהל בית הסוהר.

בתוקף מתאריך: 1.5.01

פרק: 04 - אסירים

ת' עדכון אחרון: 1.11.04

מס' הפקודה: 04.31.00

תאריכי עדכון קודמים:

15.1.03